

ויצא

"פנה הודה פנה זוה ופנה הדרה"

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרַנָּה (כח י)

פירש"י: ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר, הוא הודה, הוא זיוה, הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה.

בספר "ילקוט חמישאי", הביא בשם ה"לקח טוב" רמז בזה: דהנה המלה "יעקב" בגימטריא 182, והמלה "באר שבע" בגימטריא 575, וזהו רמז הפסוק, "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע", אם תוציא את המספר יעקב שהוא 182 מבאר שבע שהוא 575, היינו 575-182 יצא בדיוק 393, שהוא גימטריא "פנה הודה זוה והדרה".

להתעדן באהבתך

רמז על השם הקדוש שליוה את יעקב

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרַנָּה (כח י)

מדוע נאמר "וַיֵּלֶךְ תְּרַנָּה", היה צריך לומר "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב... לחזן? רבי חיים מוולוז'ין באר זאת על פי המובא במדרש (בראשית רבה עה, ח), כי רבקה ברכה את יעקב בברכת "כי מלאכיו יצוה לך". מדוע דוקא הפסוק הזה שמש לה לברכה? מובא בשם הגאון מוילנא, כי ישנו שם קדוש שמלוה את הצדיק בהליכתו "י' ו' ה' כ'". לכן הנפטר מחברו בדבר הלכה יאמר לו: "יחיד ורבים הלכה כרבים", ומדוע דוקא ההלכה הזו? משום שראשי התבות רמוזים לאותו שם קדוש המלוה את האדם, י'ו'ה'כ. לכן נאמר: "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרַנָּה", האריך הכתוב בלשונו, כדי להוסיף בו את ארבע האותיות "י' ו' ה' כ'", לרמוז על השם הקדוש שְׁלֵוָה את יעקב בהליכתו.

יחי ראובן

מדריגות המלאכים תלויה באדם

וַיִּחַלְם וְהָיָה סֵלֶם מַצֵּב אַרְצָה וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה וְהָיָה מְלֹאכֵי אֱלֹדִים עֲלֵים וַיְרַדִּים בּוֹ (כח, יב)

בדרך דרוש מצא הרב אהרן יהושע צבי וינברגר, רמז נאה למדריגות הנשגבות שאליהן יוכל האדם להפעיל. והיינו, כי הלא הקב"ה הציג על הארץ את סולם המדריגות אשר מגיע עד השמים, שבאמצעותו יוכל האדם להתקרב עד כסא כבודו יתברך שמו, במדריגה נפלאה ומעולה יותר מן המלאכים. אולם כל זאת, בתנאי שהאדם יזכור תמיד ולא ישכח את חובתו בעולמו בכל רגע ורגע מימי חייו. נמצא שגדלות המלאכים תלויה באדם: אם ילך בדרך התורה ויעלה ממדריגה למדריגה, אז יגביה האדם וישים קינו למעלה מהמלאכים, ואם

לאו, יהיו המלאכים למעלה ממנו. וזה מה שנרמז בפסוק: "וְהָיָה מְלֹאכֵי אֱלֹדִים עֲלֵים וַיְרַדִּים בּוֹ", כלומר: העליה והירידה של המלאכים, "בו", דהיינו: באדם היא תלויה.

כמוצא שלל רב בשם "שור"ת מהריא"ץ" בהקדמת "פתח עיניים"

הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים

וַיְרַד יַעֲקֹב... וַשְּׁמֵרְנֵי בְּדֶרֶךְ הַנְּהָ... וַנִּתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּכְגֹד לְלַבֵּשׁ... וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹדִים (כח, כ, כא)

מה הקשר שבין בקשת "לֶחֶם לֶאֱכֹל וּכְגֹד לְלַבֵּשׁ", לבין בקשת "וַשְּׁמֵרְנֵי בְּדֶרֶךְ הַנְּהָ" ועוד צריך להבין את סיוס בקשתו "וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹדִים", וכי חלילה תלוי הדבר בשמירה ולחם? כך יש לפרש: רבותינו (ע"ז ג), אומרים: "הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים" ופירש שם רש"י: חולי הבא לאדם ע"י צינה וחום. שואלים שם התוספות (ד"ה שומר): הרי בגמרא (ב"מ דף קז:), דרשו מהפסוק "והסיר ה' ממך כל חולי", זה הצינה, הרי שגם הצינה היא בידי שמים? ופירשו שכוונת חז"ל שהשי"ת יתן לאדם מלבושים שבאמצעותם יוכל להינצל מן הצינה, ועוד אמרו שם שי"ג דברים נאמרו בפת שחרית, ואחד מהם שהיא מצילה מן הצינה והחום. בזאת אפשר להבין תפילת יעקב: "וַשְּׁמֵרְנֵי בְּדֶרֶךְ הַנְּהָ", אך בל תאמר שתפילה זו מועילה לגבי שאר דברים ואילו לעניין "צינים ופחים" אין זה בידי שמים, לכך הוסיף: "וַנִּתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּכְגֹד לְלַבֵּשׁ", בכך יוכל להינצל אף מ"צינים ופחים", הרי שבקשתו ללחם ובגד הוא המשך ישיר לבקשתו על שמירה בדרך. לאחר מכן סיים באומרו: "וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹדִים", וכוונתו לתבאר ע"פ חז"ל (ערובין מא:), ג' דברים מעברין את האדם על דעו ועל דעת קונו, ואחד מהם הוא "דקדוקי עניות", למאי נפקא מינא, לבקש על כך רחמים. לכך התכוון יעקב בבקשתו שיהיה לו לחם לאכול ובגד ללבוש, ובכך ינצל מדקדוקי עניות ומהסכנה פן הדבר יעבירו על דעת קונו, אלא "וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹדִים"

שנים מקרא

לא עת האָסַף הַמְּקַנָּה הַשְּׂקוֹ הַצָּאן וּלְכוּ רְעוּ (כט, ז)

הרב מאיר'ל מפרמישלאן ז"ל היה אומר: רבונו של עולם! אם חלילה "לא עת האָסַף הַמְּקַנָּה", טרם הגיעה העת לאסוף את ישראל מגלותו, אבקשך נא על כל פנים: "הַשְּׂקוֹ הַצָּאן וּלְכוּ רְעוּ", לפחות תן להם פרנסה בריוח, שלא יחסר מזונם ומלבושם מעל פי באר מים חיים, עד אשר נזכה לגאולה השלימה.

מעניה של תורה

היצר הרע, כפי ערך הגדלות בתורה

וְהָאֵכָן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבָּאָר (כט, ב)

יש כאן רמז לדברי הגמרא (סוכה נב.), שלעתיד לבוא ישחט הקב"ה את היצר הרע, הצדיקים בוכים והרשעים בוכים. הצדיקים בוכים ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, והרשעים בוכים, איך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה. ולכאורה, איך יתכן שלצדיקים יצר הרע נראה כמו הר גבוה, ולרשעים כמו חוט השערה, הלא רק יצר הרע אחד יש! הענין יתבאר ע"פ מאמר אחר של חז"ל שם בגמרא "כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו", נמצא שבאמת הצדיקים, כיון שהם גדולים מאוד, גם יצרם הרע גדול, והרשעים, יצר הרע מותאם להם. עוד נקדים, יצר הרע נקרא "אבן" (שם) מעתה, יש לפרש בדרך רמז פסוק זה: "וְהָאֵכָן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבָּאָר", כמה היצר הרע גדול? עד כמה שהאדם גדול, כפי כמות התורה שהספיק לדלות מבאר המים החיים של תורה הקדושה.

ומתוך האור בשם "הרב רפאל בלום" זצ"ל

תוכחה מלב אוהב מתקבלת מיד

וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל לֹא עֵת הָאֵסֶף הַמְקַנָּה.... וַיֹּאמְרוּ לֹא נוֹכַל (כט, ז-ח)

כתב רש"י: לפי שראה אותם רבוצים עם הצאן סבר שסיימו את מלאכתם. לכך העיר להם, אם שכירי יום אתם, "עוד היום גדול" ועדיין לא מילאתם חובתכם, ואם הבהמות שלכם, ואע"פ כן "לא עת האסף המקנה". דבר זה פלא הוא, כיצד בא אורח לעיר, איש זר שלא הכירם מעולם "וישפוט שפוט". הלה מוכיחם על פניהם ומתריע על מעשיהם, והם עוד מקבלים דבריו בהבנה, ובמקום לגעור בו ולסלקו הם מתנצלים בפניו "לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים ונגללו את האבן"? אלא מצינו לעיל כי ראשית דבריו אליהם היו "וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲחִי מֵאֵין אַתֶּם", מלות של אחוה ורעות. וכיון שתיכף ומיד גילו בו אהבת הבריות ותמימות כלפי הזולת, הבינו כי הוא אוהבם בלב ונפש, לכך קבלו את דבריו. כי אכן תוכחה מלב אוהב מתקבלת מיד.

משולחן גבוה בשם הרב מפוניבז' זצ"ל

יש שכר לפעולתך

וַתֹּאמֶר לָהּ הַמַּעַט קָחְתָּךְ אֶת אִישִׁי וְלָקַחְתָּ גַם אֶת דּוֹדְאִי בְּנִי וַתֹּאמֶר רַחֵל לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת דּוֹדְאִי בְּנִי (ל, טו)

פעמיים ויתרה רחל ללאה: בפעם הראשונה כאשר מסרה לה את הסימנים, ואפשרה לה להינשא ליעקב אבינו, ובפעם השנייה כעת, כאשר לאה אומרת לה "המעט קחתך את אישי", ורחל לא רק שאינה משיבה לה שהיא זו שלקחה את יעקב ממנה, מסכימה לדבריה,

ואומרת לה "לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה..." בעד שני הותורים הללו זכתה, ששני בית המקדש יבנו בחלקו של בנימין בנה. הבית הראשון עמד ארבע מאות ועשר שנה, השני ארבע מאות ועשרים שנה, חשבון שני בתי המקדש עולה ביחד לשמונה מאות ושלושים שנה מספר השנה בגימטריה למילים "יש שכר". ההבטחה שנתנה לרחל בעקבות ויתוריה היתה "יש שכר לפועלתך", כלומר בנייתם של שני בתי המקדש בחלקה היא שנתנה לה תמורה לכך.

ומתוך האור בשם ה"חחם סופר

הלכה: אפיית חלות לכבוד שבת

כתב הרמ"א (סימן רמב ס"א) נוהגין ללוש כדי שיעור חלה בבית לעשות בהן לחמים, שהלישה והאפיה הוא מכלל כבוד שבת ויו"ט, ובפסקי תשובות (אות יא) כתב וגם שיהיו החלות טריים וחמים, כדוגמת לחם הפנים שנאפה בע"ש ועוד טעם כדי לקיים מצות הפרשת חלה לתקן חטא חוה שאיבדה את אדם הראשון שהיה חלתו של עולם שנברא בערב שבת **פסקי תשובות חלק ג'**

פתגם: אדם לא תלוי בהצלחה, ההצלחה תלויה באדם

ספר "שמחלה"

חקירה: פשיעה בבעלים: אין עליו חיוב כלל, או שיש חיוב, ודין הבעלים פוטר אותו (המידות לחקר ההלכה ספר "קובץ יסודות וחקירות" ה-ז)

סיפור: כבדהו וחשדהו

עני נכנס לביתו של עשיר ופשט יד לנדבה, אמר לו העשיר, שימתין רגע, עד שיגש לחדר ויביא משם קצת מעות לתת לו, כאשר שב עם מעות בידו, מצא שהעני נעלם בינתיים מהבית יחד עם שעון זהב שעמד על השולחן. נענה העשיר ואמר: עתה מחוור לי היטב מאמרם של חז"ל: "עני חשוב כמת", כשם שהמת צריך שמירה, כך גם העני אסור לגרוע ממנו עין!

ספר חד וחלק חלק ג'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, רפאל יהודה בן מלכה, שמעון בן נונא, בינימין יעקב בן זוהרית רות.

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון באתר www.kollel-aixlesbains.fr